

Sygn. akt IVU 1272/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Danuta Domańska

Protokolant st. sekr. sądowy Anna Ryłow

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2019 roku w Toruniu

sprawy **R. D.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania R. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 30 sierpnia 2019 roku nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu R. D. prawo do emerytury od dnia 01 lipca 2019 roku.

II. Nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

sędzia Danuta Domańska

Sygn. akt **IV U 1272/19**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 września 2019r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018r. poz.1270 ze zm. oraz § 2 -4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. poz. 43 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24 lipca 2019r. odmówił **R. D.** prawa do emerytury. Organ rentowy uznał, iż w przedłożonym świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z 25.02.1997r. za okres od 5.03.1980r. do 9.05.1995r. nie wykazano pełnej podstawy prawnej, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. poz. 43 ze zm.). Podano charakter pracy – przy montażu konstrukcji stalowych na wysokości, winno być – prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Stanowisko wykazane w wykazie A, dziale V poz. 5, pkt. 1 brzmi: monter urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości, natomiast w świadectwie pracy w szczególnych warunkach podano – monter konstrukcji metalowych na wysokości. W świadectwie pracy z 9.05.1995r. wykazano monter konstrukcji stalowych.

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z 20.01.1999r. za okres od 1.07.1995r. do 31.01.1999r. nie wykazano pełnej podstawy prawnej, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. poz. 43 ze zm.). W dziale II pozycja 1 określa charakter – prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. W dokumencie z 29.01.1999r. podano – prace przy remoncie kotłów wodnych i parowych, urządzeń pomocniczych kotłów. Poz. 29 podaje stanowisko – monter kotłów i urządzeń pomocniczych, natomiast w świadectwie z 29.01.1999r. podano monter remontów.

Na podstawie przedłożonej dokumentacji ZUS uznał, że ubezpieczony na dzień 31.12.1998r. udowodnił łączny okres zatrudnienia 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych i uzupełniających.

R. D. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z 30 września 2019 r., odmawiającej mu prawa do emerytury, domagając się przyznania mu prawa do emerytury w szczególnych warunkach wskazując, że pracował w warunkach szczególnych jako monter konstrukcji metalowych na wysokości.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o jego oddalenie wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

R. D. urodził się (...), z zawodu jest ślusarzem – mechanikiem. Od 2017r. otrzymuje rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznaną do września 2022r.

/Okoliczności bezsporne/

W dniu 24 lipca 2019r. ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury. We wniosku wskazał, że nie przystąpił do OFE.

Dowód: - wniosek o emeryturę k. 1-3 akt emerytalnych.

Decyzją z dnia 30 września 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił R. D. prawa do emerytury. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu staż pracy w wymiarze 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających i odmówił przyznania mu prawa do emerytury z uwagi na niewykazanie 15 lat okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Wskazał, że nie zaliczył mu okresów zatrudnienia od 5 marca 1980 r. do 9 maja 1995 r. i od 1 lipca 1995 r. do 31 stycznia 1999 r. z uwagi na brak pełnej podstawy prawnej w świadectwach wykonywania pracy w warunkach szczególnych oraz sprzeczności w nazewnictwie stanowisk ubezpieczonego zawartych w dokumentacji osobowej ubezpieczonego.

Dowód: - decyzja ZUS z 30.09.2019r. - k. 23 akt ZUS.

W okresie od dnia 5 marca 1980 r. do dnia 9 maja 1995 r. ubezpieczony pracował w (...) - (...) Sp. z o.o. w K. (wcześniej Przedsiębiorstwo (...) Zespół (...)) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na jedną zmianę, na stanowisku montera wykonującego prace na wysokości. Posiadał badania wysokościowe, aktualizowane do 50 roku życia co 3 lata, a po ukończeniu 50 roku życia – co rok.

(...) – (...) Sp. z o.o. zajmowała się budową elektrowni i elektrociepłowni w Polsce, montowała rurociągi stalowe i kotły na wysokości. Ubezpieczony pracował na budowach elektrociepłowni: w B., W., we W., Ł.-B. i G. (w latach 1985-1988), a od 1988 r. został serwisantem elektrociepłowni w G. – do końca trwania umowy. Na ww. budowach ubezpieczony pracował przy montażu konstrukcji metalowych, na których następnie zakładano kotły grzewcze i montowano urządzenia pomocnicze (takie jak: kanały spalin, kanały mieszanki, rurociągi i wydmuchy). Kotły grzewcze były ze stali. Ubezpieczony zajmował się skręcaniem metalowych konstrukcji na wysokości (były one podnoszone za pomocą

dźwigu) nawet do 38 m (wstępnym montażem na ziemi i spawaniem zajmowały się inne osoby), uczestniczył we wciąganiu kotła (o wysokości ok. 30 m) na metalowe rusztowania (w częściach) i montowaniu urządzeń pomocniczych. Ubezpieczony pracował niemal wyłącznie na wysokości (korzystając z pasów zabezpieczających lub na stałych podestach), jedynie nieliczne prace wykonywał na poziomie gruntu. Nie wykonywał innych prac poza pracami monterskimi. Otrzymywał dodatek z tytułu pracy na wysokości, a także posiłki regeneracyjne w okresie zimowym.

Jako serwisant ubezpieczony zajmował się remontami kotłów (wodnych i parowych), rurociągów i zbiorników znajdujących się na terenie elektrociepłowni (...) - praca ta polegała na usuwaniu uszkodzonych lub zużytych elementów i zastępowaniu ich nowymi i była co do zasady wykonywana na wysokości.

W umowie o pracę, angażach i świadectwie pracy stanowisko ubezpieczonego określano jako „ monter”.

Dowód: - umowa o pracę, angaże, świadectwo pracy ubezpieczonego, skierowania na badania lekarskie, orzeczenia lekarza zakładowego – w aktach osobowych – k. 81 akt,

- zeznania świadka K. F. na rozprawie w dniu 13.11.2019 r. protokół elektroniczny od 00:14:19 do 00:54:13,

- zeznania świadka A. S. na rozprawie w dniu 13.11.2019 r. protokół elektroniczny od 00:54:14 do 01:09:28,

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 18.12.2019r. protokół elektroniczny od 00:03:48 do 00:40:48.

Ubezpieczony pracował na budowie eksportowej za granicą w C. ((...) i Elektrownia (...)) od 18 maja 1984r. do 31 grudnia 1985r. jako monter kotłów na wysokości. Został skierowany do pracy przez

(...) - (...) Sp. z o.o. w K.. Ubezpieczony zajmował się wymianą starych kotłów stalowych, parowych na nowe. Pracował na wysokości – powyżej 3 m., wykonywał tę sama pracę, co w Polsce. W umowie o pracę za granicą miał wpisane stanowisko „ monter kotłowy”. Do pracy w Polsce wrócił w dniu 10 lutego 1986r. (wcześniej, od dnia 3.01.1986r. do 7.02.1986r. ubezpieczony korzystał z urlopu wypoczynkowego – dewizowego).

R. D. nie wyjeżdżał do pracy na inne budowy eksportowe, nie korzystał też z urlopu bezpłatnego.

Dowód:- umowa o pracę w C. z dnia 15.05.1984r. na czas określony do 31.12.1984r., przedłużenie okresu zatrudnienia w C. do dnia 31.12.1985r., zaświadczenie o okresie zatrudnienia w C.– w aktach osobowych (...) Sp. z o. o.– k. 81 akt

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 18.12.2019 r. protokół elektroniczny od 00:03:48 do 00:40:48.

(...) - (...) Sp. z o.o. w K. wystawiła ubezpieczonemu w dniu 25.02. 1997r. świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, zaświadczać, że R. D. w okresie od 5.03.1980r. do 9.05.1995r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował przy montażu konstrukcji stalowych na wysokości, na stanowisku monter konstrukcji stalowych na wysokości wymienionym w wykazie A, dziale V, poz. 5 pkt. 1 stanowiącym załącznik Nr.3 do Zarządzenia Nr. 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB i PMB Nr 3 poz. 6 z dnia 6.12.1983r.).

Dowód: - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – w aktach osobowych – k. 81 akt.

Pracownicy używali zamiennie pojęcia: konstrukcja stalowa i konstrukcja metalowa. Pracownicy w angażach mieli wpisane stanowisko monter konstrukcji stalowych.

Dowód: - zeznania świadka K. F. na rozprawie w dniu 13.11.2019 r. protokół elektroniczny od 00:14:19 do 00:54:13,

-przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 18.12.2019 r. protokół elektroniczny od 00:03:48 do 00:40:48.

Świadek K. F. pracował w (...) - (...) Sp. z o.o. w K. w okresie od 11 listopada 1977r. do 9 maja 1995r., na stanowisku spawacza. Razem z ubezpieczonym pracował na budowach EC Ł.-B. i w G.

Świadek A. S. pracował w (...) - (...) Sp. z o.o. w K. w latach 1985-1996 na stanowisku monter konstrukcji na wysokości. Razem z ubezpieczonym pracował na budowach EC Ł.-B. i w G., wykonywał tę samą pracę.

Dowód: - zeznania świadka K. F. na rozprawie w dniu 13.11.2019 r. protokół elektroniczny od 00:14:19 do 00:54:13,
- zeznania świadka A. S. na rozprawie w dniu 13.11.2019r. protokół elektroniczny od 00:54:14 do 01:09:28,
- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 18.12.2019r. protokół elektroniczny od 00:03:48 do 00:40:48,

W okresie od dnia 1 lipca 1995r. do dnia 31 stycznia 1999r. ubezpieczony pracował w **Przedsiębiorstwie(...)** **Sp. z o.o. w T.** stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku monter remontów. Spółka zajmowała się remontami elektrociepłowni. Na tym stanowisku ubezpieczony zajmował się remontami kotłów (wodnych i parowych), rurociągów i zbiorników znajdujących się na terenie elektrociepłowni (...), a także okazjonalnie znajdujących się na terenie elektrociepłowni (...). Praca ta polegała na usuwaniu uszkodzonych lub zużytych elementów metalowych i zastępowaniu ich nowymi – na wysokości. Ubezpieczony pracował w brygadzie składającej się z 10 osób, w skład której wchodził monterzy – w liczbie 2, 3, spawacze i murarze. Ubezpieczony nie korzystał z urlopu bezpłatnego. W elektrociepłowni (...) było bardzo dużo awarii, przeróbek i remontów. W EC Ł. – B. ubezpieczony razem z K. F. wykonywał remonty kapitalne kotłów ciepłych.

Świadek K. F. pracował w Przedsiębiorstwie (...)Sp. z o.o. w T. od 10 maja 1995r. przez okres ok. 3 lat na stanowisku spawacza.

Dowód: - umowa o pracę, świadectwo pracy, angaże – w aktach osobowych - k. 28 akt sądowych (koperta),
- zeznania świadka K. F. na rozprawie w dniu 13.11.2019 r. protokół elektroniczny od 00:14:19 do 00:54:13,
- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 18.12.2019 r. protokół elektroniczny od 00:03:48 do 00:40:48.

Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w dniu 29.01.1999r. wystawiła ubezpieczonemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, wskazując, iż ubezpieczony był zatrudniony w okresie od 1.07.1995r. do 31.01.1999r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonując prace przy remoncie kotłów wodnych i parowych, urządzeń pomocniczych kotłów na stanowisku monter kotłów i urządzeń pomocniczych wymienionym w wykazie A, dziale II poz. 1 pkt.29 wykazu stanowiącego załącznik nr.1 do Zarządzenia nr.17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Dowód:- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – w aktach osobowych – k. 28 akt.

Sąd zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie okoliczności bezspornych, dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych, w tym w aktach organu rentowego i osobowych ubezpieczonego, a także na podstawie dowodu z przesłuchania ubezpieczonego i zeznań świadków: K. F. i A. S..

Dowody z dokumentów były jasne, pełne i rzetelne. Ponadto żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności i mocy dowodowej, a także nie budziły one wątpliwości Sądu.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków K. F. i A. S., gdyż były one logiczne, spójne, wzajemnie zgodne i niesprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego. Świadkowie pracowali razem z ubezpieczonym (K. F. w (...) - (...) Spółce z o.o. i (...) Spółce z o.o., a A. S. w (...)) a zatem

niewątpliwie mieli oni rozeznanie w zakresie wykonywanych przez niego w tych przedsiębiorstwach obowiązków. Zeznali oni, że ubezpieczony w (...) zajmował się on montażem konstrukcji metalowych (stalowych) oraz kotłów wraz z urządzeniami pomocniczymi na wysokości przy budowach elektrociepłni na terenie całego kraju, a w Spółce (...) zajmował się remontami kotłów (wodnych i parowych), rurociągów i zbiorników na terenie elektrociepłowni (...) i elektrociepłowni (...), które to prace także były wykonywane na wysokości. W ocenie Sądu zeznania te stanowiły miarodajny środek dowodowy do ustalenia faktycznych warunków zatrudnienia ubezpieczonego oraz zakresu obowiązków w spornych okresach czasu. Były one także zgodne z zeznaniami samego ubezpieczonego, które Sąd także uznał za wiarygodne w całości. W szczególności Sąd dał mu wiarę, że pracując na budowach elektrociepłni na terenie całego kraju (w okresie zatrudnienia w(...)) wszędzie miał taki sam zakres obowiązków, tj. wykonywał prace montażowe na wysokości.

Odwołanie ubezpieczonego okazało się zasadne, skutkujące zmianą zaskarżonej decyzji.

Prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych reguluje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku – w przypadku mężczyzn - 60 lat, jeżeli w dniu 1 stycznia 1999 r. spełnili łącznie niżej wymienione warunki:

- osiągnęli okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat,
- posiadają co najmniej 15 – letni okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a nadto:
- nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego, a w przypadku przystąpienia złożyli wniosek o wykreślenie z funduszu i przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Stosowne wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze zostały zawarte w wykazach A i B stanowiących załącznik do tego rozporządzenia. W przepisie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia w zakresie sprecyzowania stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach znajduje się odesłanie do odpowiednich przepisów resortowych (ustalonych przez właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych czy centralne związki spółdzielcze). Należy jednakże zauważyć, iż uściślenia dokonane przez właściwych ministrów (kierowników urzędów centralnych czy centralne związki spółdzielcze), polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach pełnią w obecnym stanie prawnym wyłącznie funkcję informacyjną. Nie jest dopuszczalne bowiem zamieszczanie w zarządzeniu, jako akcie wykonawczym, upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki "wykonywania pracy w szczególnych warunkach" przesądza faktyczne wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach A i B do rozporządzenia, (por. T. Bińczycka – Majewska OSP 2002/4/48 - t.2, glosa do wyroku SN z dnia 7 lipca 1999 r., III RN 25/99).

W orzecznictwie sądowym utrwalony jest pogląd, iż dla oceny, czy praca była wykonywana w szczególnych warunkach decydujące znaczenie ma nie sama nazwa stanowiska zajmowanego przez pracownika, lecz czynności przez niego wykonywane, tj. rodzaj powierzonej mu pracy (rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych) – por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009r. I PK 194/08, OSNP 2010/23-24/281.

W myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pojęcie pracy wykonywanej stale należy rozumieć jako pracę wykonywaną na danym stanowisku pracy, zgodnie z rozkładem czasu pracy i w pełnym wymiarze czasu pracy, ustalonym dla danego stanowiska. W związku z powyższym nie będzie uznawana za taką pracę praca, wykonywana np. w połowie wymiaru czasu pracy lub tylko kilka lub kilkanaście dni w miesiącu.

W wyroku z 1 czerwca 2010r. (II UK 21/10, LEX nr 619638) Sąd Najwyższy stwierdził, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W sprawie poza sporem była okoliczność, iż R. D. osiągnął z dniem 15 sierpnia 2017r. przewidziany przepisami prawa wiek emerytalny, oraz że posiada wymagany staż ubezpieczeniowy. Organ rentowy w celu ustalenia uprawnień do emerytury uwzględnił na dzień 1 stycznia 1999r. 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających. Organ rentowy nie kwestionował także faktu nie przystąpienia przez ubezpieczonego do otwartego funduszu emerytalnego.

Istota sporu w niniejszym postępowaniu koncentrowała się natomiast wokół ustalenia, czy praca świadczona przez R. D. okresie od 5 marca 1980r. do 9 maja 1995r. w (...) - (...) Sp. z o.o. w K., a także od 1 lipca 1995r. do 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T. była pracą w szczególnych warunkach, a w konsekwencji czy ubezpieczony spełnił ostatnią przesłankę do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury.

W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie z § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. okresy pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Organ rentowy, rozpoznając wniosek w sprawie prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, może uwzględnić wyłącznie te okresy pracy w szczególnych warunkach, które zostały uwodnione na podstawie powyższego dokumentu bądź zaświadczenia stwierdzającego charakter i stanowisko pracy w warunkach szczególnych w określonych okresach. Dokumenty te są dla organu rentowego wiążące nie tylko w pozytywnym, ale i w negatywnym tego słowa znaczeniu. Oznacza to, że z jednej strony przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez zainteresowanego pracy w szczególnych warunkach, a z drugiej strony brak takiego zaświadczenia, czy nieprawidłowo wypełnione, uniemożliwia ustalenie tej okoliczności za pomocą innych środków dowodowych.

Niemniej w powyższym wypadku – braku bądź zakwestionowania przez organ rentowy powyższych środków dowodowych – zainteresowany może dochodzić ustalenia tych okoliczności w postępowaniu sądowym, w którym w myśl art. 472 i 473 kpc powyższe obostrzenia nie obowiązują. Sąd nie jest bowiem związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu o świadczenie emerytalno – rentowe dopuszczalne jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 roku (III UZP 5/85) – przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Zaliczenie nieudokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga przy tym dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Należy także zwrócić uwagę na treść § 19 ust. 1 rozporządzenia, który stanowi, iż przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa w § 2, uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia. Zgodnie zaś z przepisem § 19 ust. 2 tego rozporządzenia prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186) uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4. Przepisy te mają znaczenie w sytuacji pracy wykonywanej w szczególnych warunkach przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, co miało miejsce w niniejszej sprawie, gdyż ubezpieczony twierdził, iż pracował w szczególnych warunkach już od 5 marca 1980r.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania prawne przede wszystkim należy stwierdzić, że zasadniczo praca montera konstrukcji metalowych na wysokości należy do stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Jest ona wymieniona w wykazie A Dział V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” pod pozycją 5 (Prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości) w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. 1983 r., Nr 8, poz. 43). Ponadto jest ono wymienione w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB z dnia 6 grudnia 1983 r.) w dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, pod pozycją 5 punkt 1 – „monter urządzeń i konstrukcji metalowych”.

Również praca wykonywana na stanowisku montera kotłów i urządzeń pomocniczych w elektrociepłowni należy do stanowisk pracy, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach. Jest ona wymieniona w wykazie A Dział II „W energetyce” jako „Prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych” załącznika nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. 1983 r., Nr 8, poz. 43). Ponadto jest ona wymieniona w Wykazie A, dziale II, poz. 1 „Prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych” pkt 29 „monter kotłów i urządzeń pomocniczych” z załącznika nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (Dz. Urz. MGE nr 3, poz. 6).

Jeżeli chodzi o pracę ubezpieczonego na budowie ekspertowej w C. (od 18 maja 1984r. do 31 grudnia 1985 r.), to zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c i d i 13 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z FUS za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia obywateli polskich za granicą – w organizacjach międzynarodowych, zagranicznych instytucjach i w zakładach, do których zostali skierowani w ramach współpracy międzynarodowej lub w których byli zatrudnieni za zgodą właściwych władz polskich; zgoda nie jest wymagana w stosunku do pracowników, którzy wyjechali za granicę przed dniem 9 maja 1945r., a także obywateli polskich za granicą - u innych pracodawców zagranicznych, jeżeli w okresie pracy za granicą były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

W ocenie Sądu brak było podstaw do wyłączenia ubezpieczonemu okresu korzystania z urlopu dewizowego po powrocie z budowy eksportowej w C. Co prawa w kwestii urlopów dewizowych wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 22 maja 2013 r. (III UZP 1/3, OSNP 2013/21-22/255, Biul. SN 2013/16) wskazując, że okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi w macierzystym zakładzie pracy w wymiarze równym liczbie nieudzielonych w czasie zatrudnienia za granicą dni wolnych od pracy, przewidziany w § 9 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (jednolity tekst: Dz.U. z 1986 r. Nr 19, poz. 101 ze zm., od dnia 10 lipca 1990 r. § 10 ust. 4 tego rozporządzenia, jednolity tekst: Dz.U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 ze zm.), nie stanowi okresu składkowego przewidzianego w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tym niemniej orzeczenie to nie ma to zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż jak wynika z jego akt osobowych ubezpieczony nie pracował zagranicą w trakcie korzystania z urlopu bezpłatnego w macierzystym (polskim) zakładzie pracy, a pracował tam w ramach delegacji z macierzystego zakładu pracy.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił ustalić, że ubezpieczony w okresach zatrudnienia w (...) - (...) Sp. z o.o. w K. od 5 marca 1980r. do 9 maja 1995r. (**15 lat, 2 miesiące i 6 dni**) oraz w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w T. od 1 lipca 1995r. do 31 grudnia 1998r. (**3 lata i 6 miesięcy**) pracował stale i w pełnym wymiarze czasie pracy na stanowiskach montera konstrukcji metalowych na wysokości oraz montera kotłów i urządzeń pomocniczych. Znalazło to potwierdzenie w zeznaniach świadków i dokumentach znajdujących

się w aktach osobowych ubezpieczonego, a bezspornym jest, że takie prace są uznawane za pracę w warunkach szczególnych. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję koncentrował się na tym, że w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 25 lutego 1997r. wskazano, że ubezpieczony pracował przy montażu konstrukcji **stalowych**, a nie **metalowych**, jak jest w ww. rozporządzeniu. W ocenie Sądu okoliczność ta nie ma znaczenia dla sprawy, jako że stal jest stopem żelaza i węgla, żelazo natomiast jest metalem w stanie wolnym, zatem monter konstrukcji stalowych jest automatycznie monterem konstrukcji metalowych. Metal to pojęcie szersze. Sąd miał także na uwadze, że ubezpieczony mógł nie wykonywać wszystkich prac na wysokości, rozpoczynając montaż na powierzchni ziemi. Były to prace nierozłącznie związane z montażem na wysokości, ponadto należy mieć na uwadze, że z istoty każda wysoka konstrukcja rozpoczyna się od poziomu "zero" i zupełnie pozbawionym racjonalności byłoby oczekiwać, aby inni pracownicy stawiali "poziom zerowy", a dopiero od pewnej wysokości pracę kontynuowali pracownicy z uprawnieniami do pracy na wysokości. Nie można przy tym tracić z pola widzenia, iż zgodnie z § 105 rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Tekst jednolity: Dz. U. 2003 r. Nr 169 poz. 1650), pracą na wysokości w rozumieniu rozporządzenia jest praca wykonywana na powierzchni znajdującej się na wysokości co najmniej 1,0 m nad poziomem podłogi lub ziemi. Również obowiązujące w spornym okresie zatrudnienia przepisy BHP nakazywały szczególne środki ochrony w przypadku wzniesienia konstrukcji powyżej 1 m ponad poziom podłogi lub ziemi (§ 28 rozporządzenia Ministrów: Pracy i Opieki Społecznej, Zdrowia, Przemysłu, Odbudowy, Administracji Publicznej Oraz Ziem Odzyskanych z dnia 6 listopada 1946 r., Dz. U. 1946 r. Nr 62 poz. 344) (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 grudnia 2013 r. III AUa 14/13).

Dlatego też ubezpieczony wykazał łącznie **18 lat, 8 miesięcy i 6 dni** pracy w warunkach szczególnych, tym samym spełnił on ostatnią przesłankę do przyznania mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach i jego odwołanie należało uwzględnić.

Sąd też Sąd – na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc – zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał R. D. prawo do emerytury poczynając od dnia 1 lipca 2019 roku, tj. od 1-szego dnia miesiąca, w którym złożył wniosek emerytalny, zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (punkt I wyroku).

Mając na uwadze, że ustalenie faktycznych warunków pracy mogło zostać poczynione dopiero na etapie postępowania sądowego na podstawie dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował, Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (punkt II wyroku).

Sędzia Danuta Domańska